

Протокол № 2

*педагогічної ради ВСП «Конотопський індустріально-педагогічний фаховий
коледж СумДУ»
від 26.10.2023*

Всього членів ради – 65
Присутні – 55
Відсутні – 10
Голова педради: Косенко Д.С.
Секретар: Кравченко І.Р.

Порядок денний:

1. Основні тенденції у сфері фахової передвищої освіти з 2023 року
(Доповідач: Директор коледжу Косенко Д.С.)
  2. Моніторинг адаптації здобувачів освіти груп нового набору до умов навчання в коледжі.
(Доповідач: практичний психолог Калінкіна С.І.)
  3. Системний підхід у діяльності соціального педагога щодо попередження насильства, булінгу в освітньому середовищі коледжу.
(Доповідач: соціальний педагог Лобурцова О.О.)
  4. Схвалення положень та наказів по коледжу
*(Доповідач: заступник директора
з НР – Ольга КРАВЧЕНКО)*
  5. Про визнання сертифікату підвищення кваліфікації педагогічних працівників коледжу
(Доповідач: викладач Харченко А.В.)
1. **Слухали** директора коледжу Косенка Д.С.
Основні тенденції у сфері фахової передвищої освіти з 2023 року

ОСІНЬ 2023: РОЗУМІННЯ ПЕРСПЕКТИВИ

- Питання дня, місяця, року вирішуються на полі боя
- Плани одного, трьох, п'яти років формуються в офісах політиків, військових штабах та ділових комунікаціях
- Перспективи п'яти, десяти, п'ятнадцяти років генеруються в навчальних аудиторіях, наукових лабораторіях та аналітичних центрах

2

ОСІНЬ 2023: ПРІОРИТЕТИ ДЛЯ ОСВІТИ

- Все для ЗСУ! Все для Перемоги! Що робить заклад?
- Безпека учасників освітнього процесу
- Ризики ракетно-бомбових ударів, руйнувань інфраструктури, комунальних незручностей
- Відновлення аудиторного навчання
- Ветеранська політика
- Повернення втікачів від війни

3

КЛЮЧОВІ ЗАВДАННЯ ПЕРІОДІВ

2014-2019	Вихід коледжів з системи вищої освіти, концепт фахової передвищої освіти у ЗУ «Про освіту», Закон України «Про фахову передвищу освіту»
2020-2025	Імплементация Закону України «Про фахову передвищу освіту»: фахові коледжі, практико-орієнтований зміст освіти, нова модель акредитації, держзамовлення тощо
Перспектива	Переосмислення місця фахових коледжів у підготовці фахівців для сучасної економіки, нові моделі співпраці з роботодавцями та школою ⁴

НОВЕ ЗАКОНОДАВСТВО ПРО ФПО (10 у 2020)

Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників	Постанова КМУ	від 21 серпня 2019 р. № 800
Про затвердження Зміни до національного класифікатора ДК 009:2010	Наказ Мінекономіки	від 24 лютого 2020 року № 306
Про внесення змін до ПКМУ від 28 грудня 2016 р. № 1045 - питання виплати соціальних стипендій студентам (курсантам) ВНЗ	Постанова КМУ	від 26 лютого 2020 р. № 147
Про внесення змін до ПКМУ від 17 липня 2015 р. № 506 - надання статусу курсанта окремим здобувача у невійськових закладах освіти	Постанова КМУ	від 26 лютого 2020 р. № 199
Про внесення змін до ПКМУ від 5 квітня 1999 р. № 541 - пільговий проїзд студентів (курсантам невійськових) ЗФПО	Постанова КМУ	від 27 травня 2020 р. № 419

1

НОВЕ ЗАКОНОДАВСТВО ПРО ФПО - 2

Про затвердження Типової форми договору про надання освітніх послуг ЗФПО	Постанова КМУ	від 19 серпня 2020 р. № 736
Про затвердження переліку спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у сфері ФПО з професій, для яких запроваджено додаткове регулювання	Постанова КМУ	від 2 вересня 2020 р. № 765
Про затвердження Положення про фаховий мистецький коледж	Постанова КМУ	від 9 вересня 2020 р. № 807
Про внесення змін до Порядку забезпечення підручниками та посібниками здобувачів ПЗСО і педагогічних працівників	Постанова КМУ	від 13 жовтня 2020р. № 957
Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2016 р. № 1047 - порядок забезпечення стипендіями осіб, які навчаються в ЗФПО	Постанова КМУ	від 21 жовтня 2020 р. № 980

6

НОВЕ ЗАКОНОДАВСТВО ПРО ФПО – 3 (18 у 2021)

Про затвердження Порядку пільгового кредитування для здобуття професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти	Постанова КМУ	від 16 грудня 2020 р. № 1259
Про затвердження плану заходів з підготовки передачі до комунальної власності цілісних майнових комплексів вищих навчальних закладів I-II рівня акредитації (ЗФПВО) державної форми власності, що мають статус окремих юридичних осіб і видатки на оплату послуг з підготовки фахівців у яких здійснюються з обласних бюджетів та бюджету м. Києва	Розпорядження КМУ	від 3 лютого 2021 р. № 89
Деякі питання реалізації статті 42 Закону України «Про фахову передвищу освіту» - Типове положення про конкурсний відбір та Типовий контракт з керівником	Наказ МОН	від 23 лютого 2021 р. № 251

7

НОВЕ ЗАКОНОДАВСТВО ПРО ФПО - 4

Про затвердження Порядку прийому для здобуття вищої, фахової передвищої та професійної (професійно-технічної) освіти осіб, які проживають на тимчасово окупованій території АРК та міста Севастополя, тимчасово окупованій території окремих районів Донецької та Луганської областей, території населених пунктів на лінії зіткнення	Наказ МОН	від 01 березня 2021 року № 271
Про внесення змін до ПКМУ від 30 грудня 2015 р. № 1187 – Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності	Постанова а КМУ	від 24 березня 2021 р. № 365
Про затвердження форм документів з підготовки фахівців у закладах вищої (фахової передвищої) освіти	Наказ МОН	від 13 квітня 2021 року № 415

8

НОВЕ ЗАКОНОДАВСТВО ПРО ФПО - 5

Про внесення змін до переліків, затверджених ПКМУ від 28 липня 2003 р. № 1180 і від 27 серпня 2010 р. № 796 (платні послуги, які можуть надаватися державними та комунальними закладами освіти...)	Постанова КМУ	від 14 квітня 2021 р. № 357
Про документи про фахову передвищу освіту	Наказ МОН	від 26 квітня 2021 року № 466
Про затвердження Порядку використання коштів державного бюджету, передбачених Фонду розвитку закладів фахової передвищої та вищої освіти	Постанова КМУ	від 17 травня 2021 р. № 475
Про атестацію здобувачів ступеня ФПО та ступенів ВО на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях у формі ЄДКІ (Перелік спеціальностей, Порядок проведення ЄДКІ)	Постанова КМУ	від 19 травня 2021 р. № 497

9

НОВЕ ЗАКОНОДАВСТВО ПРО ФПО - 6

Про затвердження норм часу для планування і обліку навчальної роботи та переліків видів навчальної, методичної, інноваційної, наукової, організаційної роботи та іншої педагогічної діяльності педагогічних і науково-педагогічних працівників ЗФПО	Наказ МОН	від 18 червня 2021 р. № 686
Про затвердження Порядку визначення компенсації витрат членів наглядових рад ЗФПО державної та комунальної форми власності	Постанова а КМУ	від 23 червня 2021 р. № 644
Про затвердження Положення про акредитацію освітньо-професійних програм фахової передвищої освіти	Наказ МОН	від 01 липня 2021 року № 749
Деякі питання оформлення, переоформлення та видачі сертифікатів про акредитацію освітньо-професійних програм у сфері фахової передвищої освіти (їх дублікатів)	Наказ МОН	від 02 липня 2021 року № 762

10

НОВЕ ЗАКОНОДАВСТВО ПРО ФПО - 7

Про затвердження Порядку переведення здобувачів ФПО, які навчаються за рахунок коштів державного або місцевого бюджету, до інших ЗФПО для завершення навчання за рахунок коштів відповідного бюджету	Постанова КМУ	від 14 липня 2021 р. № 724
Про затвердження Порядку виготовлення, видачі, обліку документів про ФПО та додатків до документів про ФПО	Наказ МОН	від 15 вересня 2021 р. № 988
Про граничну вартість документів про здобуття ФПО, що виготовляються за рахунок бюджетних коштів	Постанова КМУ	від 11 жовтня 2021 р. № 1058
Про внесення змін до Порядку призначення і виплати стипендій – критерії призначення академічних стипендій	Постанова КМУ	від 2 грудня 2021 р. № 1256
Про внесення змін до наказу МОН від 07 грудня 2018 року № 1369 – проведення ДПА здобувачів ФПО	Наказ МОН	від 24 грудня 2021 р. № 1431

11

НОВЕ ЗАКОНОДАВСТВО ПРО ФПО – 8 (2022 – 8)

Про затвердження Порядку визнання у вищій та фаховій передвищій освіті результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти	Наказ МОН	від 8 лютого 2022 р. № 130
Про затвердження Рекомендованого переліку видів навчальної, методичної, наукової та організаційної роботи для науково-педагогічних, наукових і педагогічних працівників	Наказ МОН	від 16 лютого 2022 р. № 186
Про визнання таким, що втратив чинність, наказу МОН України від 07 серпня 2002 року № 450	Наказ МОН	від 16 лютого 2022 р. № 187
Деякі питання акредитації освітньо-професійних програм фахової передвищої освіти в умовах воєнного стану	Постанова КМУ	від 21 березня 2022 р. № 338
Про затвердження Порядку прийому на навчання до закладів фахової передвищої освіти в 2022 році	Наказ МОН	від 20 квітня 2021 р. № 364

НОВЕ ЗАКОНОДАВСТВО ПРО ФПО – 9

Про внесення змін до Норм часу для планування і обліку навчальної роботи педагогічних і науково-педагогічних працівників закладів фахової передвищої освіти	Наказ МОН	від 24 травня 2021 р. № 472
Про внесення зміни у додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 25 грудня 1996 р. № 1548	Постанова КМУ	від 2 вересня 2022 р. № 981
Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 21 березня 2022 р. № 338	Постанова КМУ	від 14 жовтня 2022 р. № 1164

НОВЕ ЗАКОНОДАВСТВО ПРО ФПО – 10 (2023-3)

Про дуальну форму здобуття вищої та фахової передвищої освіти	Наказ МОН	від 13 квітня 2023 р. № 426
Про затвердження Положення про практичну підготовку здобувачів фахової передвищої освіти	Наказ МОН	від 2 травня 2023 р. № 510
Про затвердження Типового положення про організацію освітнього процесу в закладах фахової передвищої освіти	Наказ МОН	від 2 травня 2023 р. № 510

14

ПЕРСПЕКТИВНЕ ЗАКОНОДАВСТВО ПРО ФПО

Про внесення змін до деяких законів України щодо надання права обіймати посади науково-педагогічних працівників у закладах фахової передвищої освіти	Законо- проект	№ 7718 (відхилено)
Про затвердження Порядку працевлаштування випускників закладів фахової передвищої освіти, підготовка яких здійснювалася за державним (регіональним) замовленням або за рахунок видатків на оплату послуг з підготовки фахівців у державних та комунальних закладах фахової передвищої та вищої освіти з бюджетів міст республіканського Автономної Республіки Крим та обласного значення, районних бюджетів, бюджетів об'єднаних територіальних громад і в договорах про надання освітніх послуг яким передбачено зобов'язання про відпрацювання	Постано ва КМУ	проект

15

ПЕРСПЕКТИВНЕ ЗАКОНОДАВСТВО ПРО ФПО

Положення про порядок відрахування, переривання навчання, поновлення і переведення осіб, які навчаються у закладах фахової передвищої освіти, та надання їм академічної відпустки	Наказ МОН	проект
Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти»	Постано ва КМУ	проект

16

ЗМІСТ ОСВІТИ

2019-2020	Формування сектору ФПО НМР МОН та НМК, затвердження методрекомедацій із розроблення проєктів стандартів, навчання розробників
2021-2022	Розроблення, погодження, затвердження та ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ стандартів фахової передвищої освіти на компетентнісній основі, дуальна форма
2023-2025	Гармонізація освітніх та професійних стандартів, розроблення та вдосконалення освітніх програм, дуальна освіта, індивідуалізація освітніх програм

17

СТАН РОЗРОБЛЕННЯ СТАНДАРТІВ ВО та ФПО

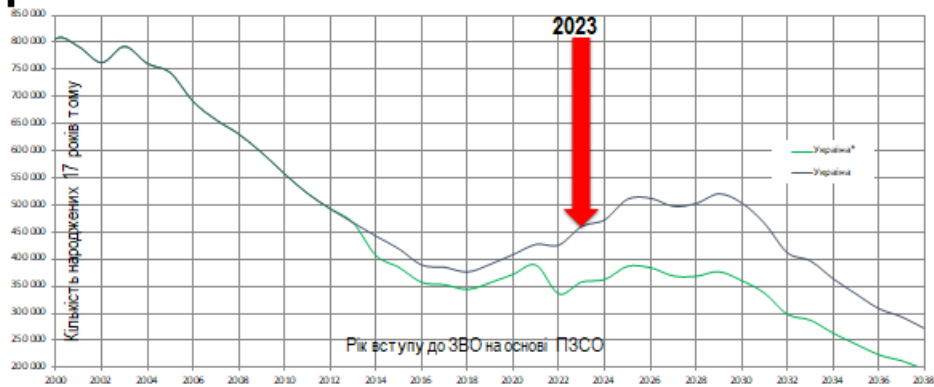
СТАНОМ НА 11.09.2023	Б (113)	М (121)	PhD(121)	Σ (355)	ФПО(84)
Розроблено проєктів	113	118	95	326	84
Затверджено стандартів	110	101	56	267	80
На погодженні в НАЗЯВО	0	0	2	0	-
Останні доопрацювання	1	10	8	19	3
На стадії експертизи	2	7	29	40	1
Не розроблено	0	3	26	29	0

ФАХОВІ КОЛЕДЖІ

2019-2020	Перейменування, започаткування підготовки фахових молодших бакалаврів, затвердження положень про фахові коледжі у структурі ЗВО
2021-2022	Затвердження статутів ФК - юросіб, запуск нової процедури призначення керівників, передача до комунальної власності ФК –юросіб
2023-2025	Підготовка до взаємодії з профільною старшою школою ?? Утворення освітніх кластерів нових районів на базі ФК ?? Оптимізація мережі ФК

19

ДЕМОГРАФІЯ ВИМАГАЄ СТРУКТУРНИХ ЗМІН

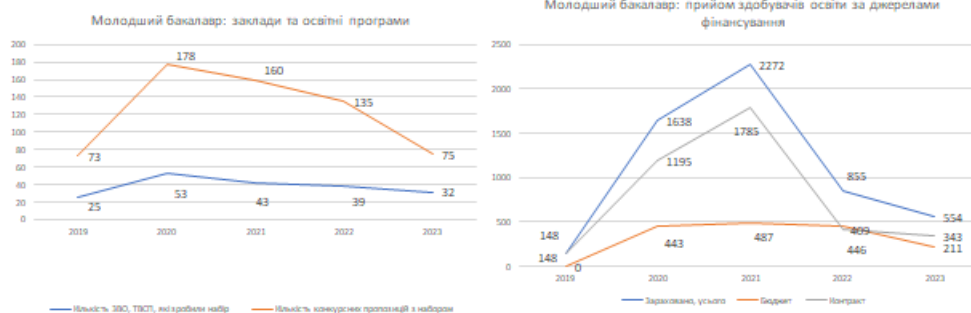
Україна* - песимістична оцінка з частковим урачуванням тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя, окремих районів Донецької та Луганської областей, з 2022 – з урачуванням втратив від війни за межі України

ПЕРСПЕКТИВИ СТРУКТУРНИХ ЗМІН

- Неуспішний досвід: молодший бакалавр як ступінь ВО
- Відмова від неефективних рішень: якість освіти в ТВСП, ЗФПО в структурі ЗВО, управління державними ЗВО
- Не знайшов свого місця в системі освіти: коледж як ЗВО
- Євроінтеграція: гармонізація Переліку з МСКО

21

МОЛОДШИЙ БАКАЛАВР: НЕУСПІШНИЙ ДОСВІД

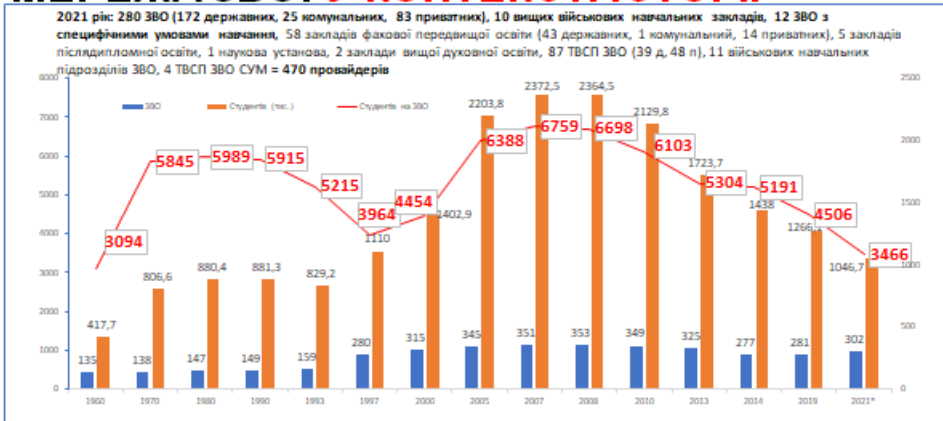
СТРУКТУРНІ ЗМІНИ: РІВНІ ТА ФОРМИ

- У 2019-2023 роках проводився набір на початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти, що не виправдав себе. Пропонуємо не проводити набір на молодшого бакалавра з 2024 року
- У вищій освіті узаконити заміну вечірньої та заочної форми дистанційною

23

МЕРЕЖА ЗВО: У КОНТЕКСТІ ІСТОРІЇ

СТРУКТУРНІ ЗМІНИ: МЕРЕЖА

- Трансформація ТВСП ЗВО усіх форм власності у відповідальний ЗВО, ЗФПО, можливе приєднання до місцевого ЗВО або припинення
- Виділ ЗФПО з структури ЗВО рішенням Засновника у відповідальний ЗФПО (державний, комунальний)
- Зосередження державних цивільних ЗВО у сфері управління одного органу влади (МОН як опція)

25

КОЛЕДЖІ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

- В ЄДЕБО можна знайти 18 закладів освіти, які мають статус ЗВО, у назві присутнє слово «коледж» і відсутнє «фаховий», і незаблоковані в ЄДЕБО (ознака активності)
- З них 8 закладів освіти мають здобувачів вищої освіти
- «Статус коледжу отримує ЗО (структурний підрозділ ЗО), в якому обсяг підготовки здобувачів ВО ступеня Б та/або МБ становить не менше 30 відсотків загального ліцензованого обсягу.» (Абз. 2 п. 3 ч.1 ст. 28 ЗВО)

26

КОЛЕДЖІ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Назва закладу освіти	Фактична кількість МБ, Б	%
Приватний вищий навчальний заклад "Фінансово-правовий коледж"	492	32,37%
Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради	701	27,82%
Коледж хореографічного мистецтва "Київська муніципальна академія танцю імені Сержа Лифаря"	90	25,00%
Комунальний заклад вищої освіти "Барський гуманітарно-педагогічний коледж імені Михайла Грушевського"	249	23,90%
Комунальний заклад вищої освіти "Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж"	515	15,80%
Обласний коледж "Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія імені А.С. Макаренка" Полтавської обласної ради	292	10,66%
Черкаський державний бізнес-коледж	237	9,61%
Дочірнє підприємство "Київський хореографічний коледж"	21	6,56%

СТРУКТУРНІ ЗМІНИ: МЕРЕЖА

- Припинення коледжів як закладів вищої освіти, вивільнення 5 рівня НРК для фахової передвищої освіти
- Посилення вимог до освітніх програм третього рівня ВО: підготовка аспірантів при наявності підготовки магістрів або в співпраці з іншим ЗВО чи НУ, які здійснюють підготовку магістрів з цієї спеціальності

28

ПРОЄКТ НОВОЇ РЕДАКЦІЇ ПЕРЕЛІКУ ГАЛУЗЕЙ ЗНАНЬ ТА СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Розроблено Міністерством освіти і науки України, громадське обговорення проведено з 8 серпня по 8 вересня 2023 року

Традиційно чутлива та резонансна тема, вже маємо понад 1000 звернень і пропозицій, зокрема від народних депутатів України

Перелік галузей знань сприймається позитивно. Натомість дописувачі сприймають «свою» спеціальність як «годувальницю», тому зміни потребують розмови

29

ЧИМ КЕРУЄТЬСЯ МОН?

Зобов'язаннями з Євроінтеграції. Регламенти ЄС № 452/2008, 317/2013, 912/2013 для порівнюваності освіти та освітньої статистики вимагають дотримуватись Міжнародної стандартної класифікації освіти

Стратегією розвитку вищої освіти. Операційна ціль 4.1. Бути зрозумілими світу. Завдання 4.1.1. Забезпечення гармонізації структури ВО України відповідно до зобов'язань країн-членів ЄПВО

Планом пріоритетних дій Уряду на 2023 рік. Пункт 267. Приведення переліку галузей знань, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, у відповідність до Міжнародної стандартної класифікації освіти

30

ЧОМУ ЗМІНИ НА ЧАСІ?

Перелік напрямів підготовки фахівців з вищою освітою за професійним спрямуванням, спеціальностей різних кваліфікаційних рівнів та робітничих професій (ПКМУ від 18 травня 1994 року, № 325, змін не було)

Перелік напрямів та спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у ВНЗ за відповідними ОКР (ПКМУ від 24 травня 1997 р. N 507, 10 змін)

Перелік напрямів, за якими здійснюється підготовка фахівців у ВНЗ за ОКР бакалавра (ПКМУ від 13 грудня 2006 р. № 1719, 10 змін), Перелік спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у ВНЗ за ОКР МС (ПКМУ від 20 червня 2007 р. N 839, 4 зміни), Перелік спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційними рівнями спеціаліста і магістра (ПКМУ від 27 серпня 2010 р. № 787, 6 змін)

Перелік галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти (ПКМУ 266 2015 року, 4 зміни)

31

ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ПЕРЕЛІКУ ГАЛУЗЕЙ ЗНАНЬ

- A. Освіта
- B. Мистецтво та гуманітарні науки
- C. Соціальні науки, журналістика та інформація
- D. Бізнес, управління та право
- E. Природничі науки, математика та статистика
- F. Інформаційні технології
- G. Інжиніринг, виробництво та будівництво
- H. Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина
- I. Охорона здоров'я та соціальне забезпечення
- K. Сервіси / **Транспорт, спорт і послуги (?)**
- L. Безпека та оборона (національна особливість, МСКО включає в Сервіси)

ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО РОЗВИТКУ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Нові спеціальності

D7 Секретарська, офісна справа та документознавство (тільки ФМБ)

K1 Послуги краси (тільки ФМБ)

Розширені спеціальності

E1 Біологія та біохімія

F3 Системний аналіз та штучний інтелект

G10 Комп'ютерно-інтегровані технології, дистанційне керування та робототехніка

K2 Готельно-ресторанна справа та громадське харчування

K4 Подорожі, туризм та рекреація

33

ВСТУП 2023: КІЛЬКІСТЬ УЧАСНИКІВ

	2023 (на 10.10.23)	2022	Зростання
Усього	562 290	548 716	2,47%
зокрема за найбільшими групами:			
Фаховий молодший бакалавр на основі БЗСО	86 279	77 489	11,34%
Бакалавр, магістр на основі ПЗСО	233 882	186 487	13,26%
Бакалавр, магістр на основі НРК5	58 560	44 073	32,87%
Магістр на основі бакалавра	169 974	169 513	0%

34

ВСТУП 2023: ДЕРЖЗАМОВЛЕННЯ МОН

Освітній (освітньо-професійний) ступінь	2023 рік (план)	2022 рік (факт)	Різниця	Різниця (%)
Усього	159 587	161 930	-2 343	-1,45%
Фаховий молодший бакалавр	37 545	35 732	1 813	5,07%
Молодший бакалавр	805	584	221	37,84%
Бакалавр	84 120	78 996	5 124	6,49%
Магістр (ПЗСО)	1 580	1 466	114	7,78%
Магістр (бакалавр)	35 537	45 152	-9 615	-21,29%

35

ВСТУП 2024 (В24)

- ДПА не проводити, крім пілотування в 4 класах
- Для конкурсного бала на основі ПЗСО, НРК5 використовувати ЗНО 2021, НМТ 2022-2024
- НМТ: українська мова, математика, історія України, предмет на вибір (фізика, хімія, біологія, іноземна мова, географія, українська література)
- Додатково для деякі спеціальності на основі НРК5 ЄФВВ з економіки та управління або аграрних наук.

ОСВІТА ДОРΟΣЛИХ

- Незворотня деградація старих моделей, нова архітектура та реіндустріалізація освіти дорослих, мода на неї
- Поєднання формальної, неформальної та інформальної освіти, мережа надавачів послуг у сфері освіти дорослих
- Можливості бюджетної підтримки освіти дорослих
- Механізм визнання та трансферу РН, освітній портфоліо
- Солідарний розподіл обов'язків, повноважень та відповідальності між державою, роботодавцями та громадянами

ОСВІТА ДОРΟΣЛИХ

2014-2019	Витіснення перепідготовки другою вищою освітою, перехресний вступ, лібералізація підвищення кваліфікації, електронне навчання
2019-2025	Законодавче врегулювання, переосмислення завдань, мережі та доступу, неформальна та інформальна освіта, нові моделі професійного розвитку педагогів та медиків
Перспектива	Робота над створенням «моди на неперервне навчання», тісна співпраця сфер освіти та праці

Рішення по першому питанню:

Інформацію взяти до уваги

2. Слухали практичного психолога Калінкіну С.І.

Моніторинг адаптації здобувачів освіти груп нового набору до умов навчання в коледжі.

Сучасна освіта виступає як фактор набуття людиною соціально корисних якостей та викорінення соціально небажаних – це важливий чинник впливу на соціалізацію особистості. У процесі набуття освіти, людина вчиться адаптуватися до нових соціальних умов, отримує певні знання та уміння, які допоможуть їй у подальшому житті. Проблема адаптації студентів першого курсу до середовища навчального закладу широко обговорюється в системі освіти, адже від успішності цього процесу багато в чому залежить подальша професійна кар'єра і особистісний розвиток майбутнього фахівця.

Поняття адаптації можна розглядати як процес пристосування індивіда до нових умов, входження до нового соціального середовища, засвоєння норм такого середовища та вироблення нової моделі поведінки. Здатність активного пристосування особистості до умов середовища як фізичного, так і соціального, визначається як адаптивність – не адаптивність та відображає відповідність між метою та результатами яких досягнуто у процесі виконання певного виду діяльності. Оскільки, в навколишньому середовищі постійно відбуваються зміни соціальної ситуації розвитку, які потребують пристосування індивіда до нових вимог діяльності, соціальних умов і нового оточення, процес соціальної адаптації є безперервним. Як процес активного пристосування і творчого освоєння особистістю нового соціального середовища, у якому вона постає не лише об'єктом, а й суб'єктом адаптації, а соціальне середовище є одночасно і адаптуючою, і адаптованою стороною тлумачить поняття соціальної адаптації В. Стрельцова.

Також науковець виділяє критерії соціальної адаптації студентів: критерій соціально-психологічної адаптації, який відображає емоційні стани студентів, взаємини в академічній групі, морально-психологічну атмосферу; критерій професійної адаптації, який характеризує мотив вибору студентами їхньої майбутньої професії, рівень підготовленості студентів до виконання професійних завдань, оволодіння знаннями та навичками; критерій суспільної адаптації, що висвітлює адаптацію студентів до навчального закладу як соціального інституту, розуміння студентами ролі суспільної діяльності, ставлення до громадського життя, рівень соціальної активності та її мотиви. У соціально-педагогічній літературі розглядають такі форми адаптації студентів-першокурсників до навчання у навчальному закладі: . - формальна - пізнавально-інформаційне пристосування до нового оточення, структури коледжу змісту навчання її традицій, своїх обов'язків. Стан маргінальності між уже не школярем, але й ще не студентом, характерний для першокурсників. Саме цим пояснюються розтягнені строки адаптації студентів першокурсників до нової системи навчання, до нового способу життя, утворення нового динамічного стереотипу, і є однією із причин низької успішності студентів першого курсу під час зимової сесії. - соціально-психологічна (суспільна) - процес внутрішньої інтеграції (об'єднання) групи студентів-першокурсників та

інтеграцію цієї групи зі студентським оточенням в цілому. У цьому контексті основною функцією адаптації є прийняття індивідуумом норм і цінностей нового соціального середовища, форм соціальної взаємодії, які в ньому склалися, формальних і неформальних зв'язків, а також форм навчальної діяльності. - дидактична - проблема підготовки до нових форм і методів навчальної роботи у навчальному закладі, що відображає, в першу чергу, інтелектуальні можливості студентів-першокурсників.

Період адаптації проходять не всі однаково. Залежно від активності особистості адаптивний процес може бути двох видів: активне адаптування; пасивне, конформне прийняття цілей і цінностей нової соціальної групи. Активна адаптація, перш за все, сприяє успішній соціалізації в цілому. Першокурсник не лише приймає норми та цінності нового соціального середовища, але й будує свою діяльність, відносини з людьми на їх основі. При цьому у студента першого курсу нерідко формується нова мета - повна власна реалізація у новому соціальному середовищі. Пасивна адаптація притаманна студенту-першокурснику, який приймає норми і цінності, але за принципом "Я – як усі", і не прагне будь-що змінювати, навіть якщо це в його силах. Пасивна адаптація проявляється у наявності простих цілей і нескладних видів діяльності. Результати аналізу наукової літератури (Т. Алексєєва, Н. Герасимова, В. Скрипник, І. Соколова) з теми дослідження дозволяють стверджувати, що питання адаптації студента першого курсу необхідно розглядати як процес його входження в нове соціальне середовище (колектив коледжу, академічної групи), засвоєння та відтворення соціальних норм та цінностей, притаманних цьому середовищу, оволодіння відповідними ролями та функціями. Це двосторонній процес, який передбачає суб'єкт-суб'єктну взаємодію в умовах соціально педагогічної співтворчості усіх учасників процесу (адміністрації закладу, викладачів, куратора, батьків, членів академічної групи і самого студента першокурсника). В. Семиченко запропонувала концепцію системного розгляду процесу адаптації, в основі якої покладено ідею щодо залежності ефективності процесу адаптації людини від інтеграційних тенденцій особистості. Таким чином, загальний процес адаптації – це складне явище, яке має певну структуру, складається із багатьох відносно незалежних процесів. Кожен із них обслуговує певну систему відносин, які виникають у людини з відповідною системою, і в сукупності з ними та відповідними зв'язками складає певний структурний компонент. На думку автора, кожен структурний компонент процесу адаптації є в свою чергу системою, яка включає:

- а) об'єктивне явище і його умови (так звані зовнішні умови);
- б) відносини, що виникають у людини, яка адаптується з відповідним явищем (ставлення, відносини, зв'язки);

в) індивідуальні особливості самої людини, що відповідають чи не відповідають вимогам (внутрішні умови або власні ресурси людини).

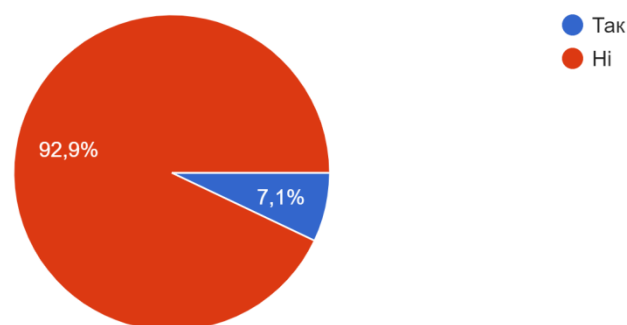
Цілеспрямований вплив на особистість студента-першокурсника з метою його успішної адаптації в умовах навчального закладу має відбуватись з урахуванням найбільш впливових соціально-педагогічних чинників, передбачення оцінки досягнутих результатів і на їх основі здійснення відповідних коректив адаптаційного процесу. Результатом такого підходу стане перехід вчинку-дії студентів-першокурсників на новий рівень, самореалізація їхніх духовних запитів, прояви соціальної активності, самостійності та ініціативності. На основі аналізу наукових праць щодо адаптації студентів до умов вищої школи як системи, що складається з енергетичної, середовищної, діяльнісної, соціальної та особистісної підсистем можна зазначити, що енергетична підсистема відображає ресурсні можливості організму, їх спроможність забезпечити функціонування основних систем організму в умовах підвищення енерговитрат під час навчання, самостійної роботи, складання заліків та екзаменів. На рівні цієї підсистеми адаптація переважно проходить шляхом пристосування. Джерельною базою створення сприятливого середовища для повноцінної позитивної адаптації студентів-першокурсників є їхня позановчальна діяльність. Соціальний аспект адаптації характеризується ступенем прийняття людиною групових норм та правил життя, а також ступенем прийняття цієї людини групою. Показниками, що відображають тенденції соціальної адаптації є задоволення людини групою, до складу якої вона входить, співпадання індивідуальних і соціальних цінностей тощо. Критеріями успішної соціальної адаптації студента і групи є задоволеність своїм статусом, усвідомлення себе членом групи, налагодження конструктивних взаємин з одногрупниками, розвинуті комунікативні здібності. Адаптаційний процес потребує педагогічного забезпечення, а саме, визначення соціально-педагогічних умов, які забезпечують ефективність процесу адаптації студентів-першокурсників у структурі педагогічної освіти: наявність сприятливого педагогічного середовища; реалізація різних напрямів соціально виховної роботи з студентами; впровадження відповідних організаційно педагогічних умов. Із вступом до навчального закладу різко змінюються об'єктивні чинники впливу на особистість: змінюється оточення і спілкування; у багатьох немає можливості щоденно спілкуватися з батьками, рідними; інші побутові умови (мешкання в гуртожитку, харчування тощо). Все це породжує складності, веде до руйнування уже сформованих стереотипів, нерідко негативно впливає на самопочуття молодої людини. Студенти-першокурсники мають пристосуватися до умов життя і діяльності згідно з новими соціальними функціями і особливостями роботи навчального закладу. У процесі адаптації їм необхідно подолати низку суб'єктивних (викликані індивідуальними особливостями анатомо-фізіологічного, психічного і соціального розвитку) та

об'єктивних (визначаються середовищем, обставинами, особливостями діяльності конкретного навчального закладу) труднощів. Адаптацію до умов навчання у в закладі освіти у тій чи іншій формі проходять усі першокурсники. Але, часові межі адаптації до навчально-виховного процесу навчального закладу у студентів першого курсу коливаються в межах року.

Так, В. Кондрашова виділила 3 фази процесу адаптації студентів до навчального закладу за часовими межами: 1. Початкова фаза – адаптація розглядається як психічна реакція організму на нові умови та закінчується приблизно в кінці I семестру. 2. Фаза перебудови пристосувальних механізмів, динамічного стереотипу та психічних процесів триває до середини II семестру. 3. Фаза виникнення стійкої адаптації – завершується в кінці I курсу. Проте, у 35 % студентів адаптованості до умов навчального закладу не настає. Проте, цей процес не відбувається автоматично. Навіть на випускному курсі можна виявити особистостей, які "застрягли" на етапі адаптації, пройшли його невдало і не повною мірою скористалися всіма можливостями, які дає навчання у навчальному закладі. Отже, можна дійти висновку що процес адаптації студента першокурсника до умов навчання у навчальному закладі – це прийняття норм нового соціального середовища, внутрішнє та зовнішнє ставлення до цих норм та включення до системи міжособистісних стосунків у групі. Тому, процес адаптації студентів у навчальному закладі можна розглядати як комплексну проблему, адже їм доводиться пристосовуватись до зміни відпочинку і праці, до нової системи навчання та входження в новий колектив.

Чи відчували Ви на собі прояви булінгу, насильства чи агресії з боку одногрупників?

85 відповідей

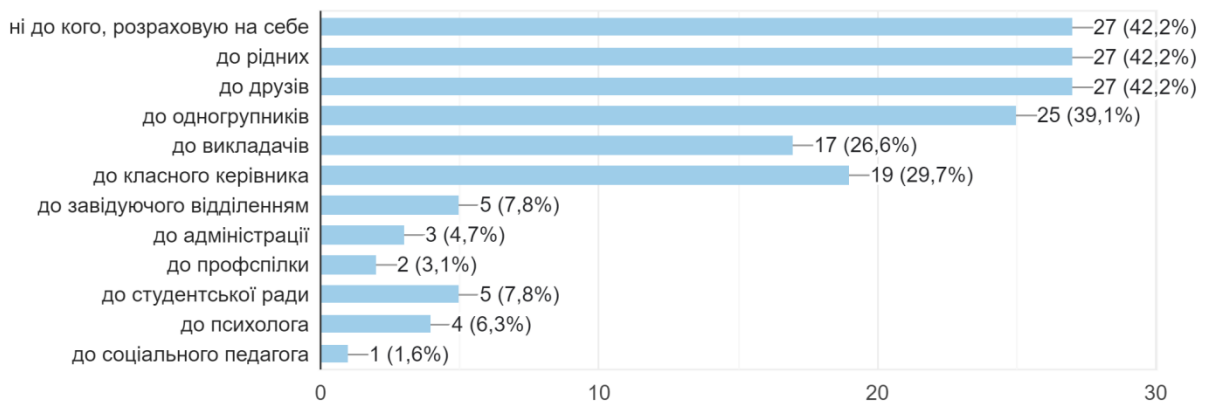

Чи були у Вас проблеми у спілкуванні

Якщо Вам потрібна допомога (навчальна, психологічна, організаційна, інформаційна тощо), до кого Ви звертаєтесь (можна обрати кілька варіантів)?

64 відповіді

Рішення по другому питанню:

1. З метою покращення процесу адаптації та зняття емоційної напруги, викладачам на початку пари проводити психологічні хвилинки.
2. Педагогічним працівникам працювати над створенням безпечно-освітнього середовища для всіх учасників освітнього процесу.
3. Класним керівникам проводити виховні години спрямовані на формування здорового способу життя, профілактики девіантної поведінки булінгу в навчальному закладі.
4. Викладачам враховувати індивідуально-психологічні особливості студентів, умови проживання, родинні відносини, інтернет забезпечення при проведенні дистанційного навчання.

3. Слухали соціального педагога коледжу Лобурцову О.О.

Системний підхід у діяльності соціального педагога щодо попередження насильства та булінгу в освітньому середовищі коледжу.

Булінг — це агресивна та вкрай неприємна поведінка однієї дитини або групи дітей по відношенню до іншої дитини, що супроводжується постійним фізичним і психологічним тиском. Дитину систематично дразнять образливим для неї чином, навмисно не приймають у колектив, залякують, шантажують або навіть б'ють.

«Психологічні причини виникнення булінгу»

Особистісні (- це індивідуальні особливості особистості: фізичні психічні, інтелектуальні, зовнішність) /повнота, ластовиння, порушення мовлення, запахи, колір волосся, замкнутість, носіння окулярів,.../

Сімейні (брак близьких стосунків, відсутність уваги в результаті чого дитина самотійно вирішує які їй діяти) /малозабезпечені сім'ї, алко-, наркозалежність членів сім'ї, віросповідання, діти із сімей, які потрапили в СЖО, агресія в сім'ї, вседозволеність, гіперопіка, статки, зміна статусу родини,.../

Соціальні (- це стереотипи, соціальні і культурні норми) /гендерні стереотипи, великі вимоги батьків до дітей, коло друзів, музичні вподобання, популяризація насильницької моделі поведінки, негативний вплив оточення, орієнтація,.../

Оточення (- це найближче середовище) /відсутність контролю з боку педагогічного персоналу, батьків, результат «кола насильства», виокремлення вчителем однієї дитини, мікроклімат в колективі, належність до субкультур, вплив Інтернету, ігнорування, авторитетні стосунки,.../

Існують різні види булінгу, а саме:

- **психологічний** (нанесення психологічної травми: образи, погрози, залякування, поширення образливих чуток, ізоляція, ігнорування, маніпуляції, шантаж);
- **фізичний** (стусани, удари, штовхання, зачіпання, ляпаси, підніжки, тілесні ушкодження);

- **економічний** (крадіжки, пошкодження речей та одягу, вимагання грошей або їжі чи інших предметів, примушення вкрати);
- **сексуальний булінг** – принизливі погляди, жести, образливі рухи тіла, прізвиська та образи сексуального характеру, зйомки у роздягальнях, поширення образливих чуток, погрози сексуального характеру, жарти тощо.
- **кібербулінг** – приниження за допомогою мобільних телефонів, Інтернету, інших електронних пристроїв (пересилка неоднозначних фото, обзивання по телефону, знімання на відео бійок чи інших принижень і викладання відео в мережу Інтернет, цькування через соціальні мережі).

Робота соціального педагога щодо профілактики булінгу в освітньому середовищі здійснюється відповідно до ЗУ №2657 – VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)». Одне із основних завдань цього закону – сприяти впровадженню антибулінгових методик в освітньому середовищі, а також протидіяти цькуванню й захищати осіб, які постраждали внаслідок булінгу. Норма Закону вносить зміни до низки нормативно-правових актів України. Колективне опрацювання інфографіки «Хто і як відповідає за булінг в Україні».

Соціальний педагог складає план заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладі освіти, що мають просвітницько-профілактичний характер.

Заходи допомагають сформувати переконання учасників освітнього процесу щодо неприпустимості насильства та булінгу (цькування) в міжособистісних стосунках та мати прикладний (практичний) характер, тобто формувати не лише свідоме неприйняття булінгу (цькування), а й активну (дієву) позицію кожного.

Пам'ятка «Кроки взаємодії педагога зі студентом»

Крок 1. Об'єктивний опис поведінки дитини

Це означає уміння:

*Збирати та точно формулювати факти.

*Уникати суб'єктивних оцінок.

*Складати конкретний, а не загальний опис того, де, коли, як часто та що конкретно робив учень. Слова: «завжди», «ніколи», «нічого», «весь час» не можуть фігурувати в об'єктивному описі поведінки.

Крок 2. Розуміння мотиву «поганої» поведінки

Порушник дисципліни не усвідомлює. Що за цим порушенням стоїть одна із чотирьох цілей:

- *привернення уваги;
- *бажання влади;
- *помста;
- *уникання невдачі.

Привернення уваги – деякі учні обирають «погану поведінку», щоб отримати особливу увагу вчителя. Вони весь час хочуть бути у центрі уваги, тим самим не даючи учителю проводити урок, а дітям – розуміти вчителя.

Бажання влади - деякі учні «погано» ведуть себе, тому що для них важливо бути головним. Вони намагаються встановити свою владу над учителем, над усім класом. Своєю поведінкою вони фактично кажуть: «Ти мені нічого не зробиш» та руйнують тим самим встановлений класний порядок.

Помста. Для деяких учнів головною метою їх присутності у класі стає помста за реальну або надуману образу. Мститися вони можуть як учителеві, так і комусь із дітей або усьому світові.

Уникання невдачі – деякі учні так бояться повторити свою поразку, невдачу, що обирають стратегію нічого не робити. Їм здається, що вони не відповідають вимогам учителів, батьків та своїм власним надмірно завищеним вимогам. Вони мріють, щоб всі залишили їх у спокої, та залишаються в ізоляції, неприступні та «непробивні» ніякими методичними хитрощами педагога

Крок 3. Вибір техніки педагогічного втручання для екстреного припинення «витівки» на уроці.

Обираючи те чи інше педагогічне втручання, пам'ятайте, що суть справжнього педагогічного впливу – не покарання. Педагогічний вплив переслідує дві мети: зупинити неприйнятну поведінку у той момент, коли вона має місце, та вплинути на вибір учнем більш прийнятної поведінки у майбутньому.

Вплив повинен бути швидким (не означає імпульсивним, спонтанним, агресивним. Має зупинити проступок тут і зараз та правильним (враховує справжню ціль «поганої» поведінки дитини див.Крок 2). Вплив повинен бути неминучим, обов'язковим. Це означає, що учитель повинен видавати відповідну реакцію щоразу, коли учень здійснив проступок.

Крок 4. Розробка стратегії підтримки учня для підвищення його самооцінки

Самоповага формується, коли він:

- *відчуває свою здатність у навчальній діяльності (інтелектуальну);
- *вибудовує та підтримує прийнятні стосунки з учителем та однокласниками або має хоча б якісь стосунки;
- *привносить свій особистий вклад в життя класу то школи.

Змінивши свою традиційну поведінку підтримкою, учитель змінює свою установку стосовно учня. Тепер він очікує від учня гарних вчинків та помічає його гарні вчинки. Оскільки відношення педагога до учня стає позитивним, змінюється і відношення учня до вчителя. Ріст його самоповаги приємно здивує вас; просто дитина почне отримувати те, що їй необхідно, нормальними прийнятними способами.

Крок 5. Залучення батьків та колег – педагогів до реалізації програми

Рішення по третьому питанню:

1. Класним керівникам організувати виховні години щодо профілактики булінгової поведінки, дотримуватися алгоритму протидії булінгу в

студентському середовищі, направляти на індивідуальні та групові заняття до соціального педагога.

2. Всім педагогічним працівникам закладу дд'отримуватись рекомендацій для закладів освіти щодо застосування норм Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)».

4.Слухали: заступника директора з НР Кравченко О.О.

Рішення по четвертому питанню

1. Затвердження положення:

- «Про стипендіальне забезпечення»;
- «Про забезпечення студентоцентрованого підходу до навчання»;
- «Про освітню електронну платформу дистанційного навчання».

2. Затвердження програми профілактики суїцидальної поведінки серед здобувачів освіти.

5.Слухали викладача Харченко А.В.

Рішення по четвертому питанню:

Визнання сертифікату підвищення кваліфікації

Голова педради

Д.С. Косенко

Секретар педради

І.Р. Кравченко